

2025

Cuidar Millor

Anàlisi de les necessitats de formació
en el col·lectiu de professionals
de la cura de persones amb Alzheimer

INFORME EXECUTIU I PERSPECTIVES FUTURES

1 Introducció i objectius de l'informe

Aquest informe executiu sintetitza les troballes de l'estudi «CUIDAR MILLOR: anàlisi de les necessitats de formació en el col·lectiu de professionals de la cura de persones amb Alzheimer», impulsat per la Fundació Pasqual Maragall amb suport de l'IMSERSO. La finalitat és **proporcionar una visió integral de la situació actual de la formació en l'àmbit de l'assistència professional a persones amb Alzheimer i proposar línies estratègiques per millorar el sistema formatiu i el reconeixement professional d'aquest col·lectiu**. Aquesta necessitat s'emmarca en la planificació estratègica de l'Àrea Social i integra la formació contínua com un component estructural del sistema de cures. Subratlla també la necessitat que les polítiques públiques incorporin la participació dels professionals, de les persones en situació de dependència i de les seves famílies per garantir un enfocament centrat en la persona. Finalment, l'informe proposa mecanismes d'avaluació i de millora contínua per garantir l'eficàcia i la sostenibilitat del model.

En conjunt, aquesta nova línia orientada a la formació es posiciona com una base sòlida per reorientar les polítiques cap a un sistema de cures més professionalitzat, eficient i humanitzat, amb la formació específica com a eix central de la transformació. Cal traslladar al sistema i als professionals l'acumulació de coneixements sobre la malaltia d'Alzheimer i les demències a la FPM i el BBRC, i prendre com a base la qualitat assistencial i la millora de la inclusió social de les persones amb deteriorament cognitiu. La formació que es pretén d'impulsar a partir del rigor científic es dissenyarà des de la innovació, amb una atenció especial al potencial de l'àmbit digital com a eina formativa transformadora complementària. **Per aconseguir aquest objectiu tan ambiciós, s'està treballant per generar una xarxa de parts interessades, socis i col·laboradors a escala nacional** (Suara, CRE Alzheimer, ABD i Universitat de Manresa, entre d'altres) i internacional (consorci europeu projecte Erasmus presentat el febrer 2024 amb Alzheimer Europe).

L'informe «CUIDAR MILLOR: anàlisi de les necessitats de formació en el col·lectiu de professionals de la cura de persones amb Alzheimer» combina evidència quantitativa i qualitativa per identificar mancances, demandes, bones pràctiques i oportunitats de noves eines i dissenys en la formació. Aporta evidència empírica sobre la bretxa formativa que

Des del **Pla Integral d'Alzheimer** s'esmenta la **necessitat de formació** per als professionals que treballen amb persones diagnosticades amb Alzheimer.

presenta el personal que atén persones amb malaltia d'Alzheimer i demostra com aquesta mancança afecta tant la qualitat assistencial com el benestar emocional i professional de les persones cuidadores. A més, identifica perfils especialment vulnerables, com auxiliars i personal d'ajuda domiciliària, i defineix àrees formatives crítiques —maneig conductual, comunicació, autocura i atenció centrada en la persona— que s'haurien de prioritzar en els programes oficials. Així mateix, **l'informe estableix criteris i continguts mínims que poden servir de base per reformular la normativa sobre qualificació professional basant-se en els estàndards internacionals i les recomanacions de l'OMS i la Comissió Europea.**

2 Context general de la cura a Espanya

Espanya s'enfronta a un envelliment poblacional ràpid. El 2050, més del 30 % de la població tindrà més de 65 anys. **La malaltia d'Alzheimer i altres demències afecten ja més de 900.000 persones i són una de les causes principals de dependència.** Tradicionalment, les cures han estat una responsabilitat familiar feminitzada i precaritzada. Tot i que, des del 2006, el SAAD reconeix el dret a rebre suports, els serveis públics encara no han desenvolupat una xarxa suficient ni professionalitzada.

Els perfils d'atenció directa (Tècnic en Atenció a Persones en Situació de Dependència, Tècnic en Cures Auxiliars d'Infermeria i persones amb Certificats de Professionalitat) tenen un paper clau en aquest escenari. No obstant això, l'accés a formació especialitzada en Alzheimer és limitat i el treball quotidià implica un nivell alt d'exigència emocional, física i tècnica.

Amb els anys,
ens enfrontem
a un creixent nombre
d'afectats per Alzheimer
que **requereixen una
cura professional
especialitzada.**

3 Metodologia de l'estudi

S'ha emprat una **metodologia mixta** amb enquestes a 270 professionals i entrevistes/grups de discussió amb 36 participants de diferents perfils, incloent-hi personal d'atenció directa, direcció, teràpia ocupacional, treball social i persones diagnosticades amb la malaltia d'Alzheimer. S'han aplicat **escales validades** com la DKAS-S per mesurar el coneixement objectiu sobre demència, juntament amb indicadors de percepció de qualificació, necessitats formatives i condicions laborals.

4 Resultats principals

4.1. Mancances formatives

- El 67 % de les persones enquestades **no ha rebut cap formació específica en Alzheimer**.
- La **qualificació pràctica autopercebuda** és de 6,29/10, inferior al coneixement teòric declarat (7,03/10).
- Les **àrees amb més mancança** són el maneig conductual, la comunicació amb el pacient i la família, i el coneixement de recursos.

4.2. Desigualtat per perfil i context

- Les persones amb Certificat de Professionalitat, en particular les que pertanyen al SAD, presenten **menys formació** i més sensació de desprotecció.
- Existeixen **bretxes entre zones rurals i urbanes** quant a l'accés a recursos i capacitació.

4.3. Motivació i demanda de formació elevades

- **El 87 % vol rebre formació addicional** i el 95 % desitja que sigui certificada.
- **Es valora positivament la modalitat en línia** per la flexibilitat, però també es reconeix el valor de la formació pràctica presencial.
- Es prefereixen **formats visuals i àgils**: càpsules de vídeo, casos pràctics i simulacions.

4.4. Autocura professional i síndrome d'esgotament professional

- Hi ha una **demanda urgent de formació en estratègies d'autocura**, gestió emocional i prevenció de la síndrome d'esgotament professional.
- **Els professionals del SAD estan especialment exposats** a situacions de solitud i sobrecàrrega emocional.

4.5. Participació de les persones amb la malaltia d'Alzheimer

- En el taller organitzat amb persones diagnosticades, **es va ressaltar la importància del respecte, l'empatia i l'escolta activa** com a competències clau de la bona persona cuidadora.

5 Conclusió

L'estudi revela una **bretxa entre el coneixement teòric i les competències pràctiques necessàries per cuidar adequadament les persones amb Alzheimer**. La complexitat de la malaltia, la diversitat dels símptomes i les mancances formatives, juntament amb unes condicions laborals difícils, augmenten el risc de síndrome d'esgotament professional i afecten la qualitat de la cura. Tanmateix, hi ha una actitud molt favorable respecte a l'aprenentatge i una voluntat clara de millora.

Les recomanacions que es presenten a continuació apunten a una **transformació estructural del sistema de formació i al reconeixement de la persona cuidadora professional**. Aquesta transformació requereix voluntat política, inversió pública, coordinació interinstitucional i escolta activa als professionals. Així mateix, cal una estratègia digital inclusiva que permeti arribar a tots els racons del país i enfortir el paper de les persones cuidadores en la societat del futur.

L'estudi revela la necessitat de transformació en la formació i el reconeixement de la persona cuidadora professional amb la finalitat de **millorar la qualitat de la cura de les persones amb Alzheimer**.

6 Recomanacions estratègiques

- ✓ **Crear un itinerari formatiu nacional** en la malaltia d'Alzheimer acreditat, modular i accessible que sigui obligatori per a professionals d'atenció directa.
- ✓ És recomanable **incorporar una especialització en demències** en la carrera professional.
- ✓ **Crear materials basats en competències pràctiques:** maneig de símptomes, comunicació, història de vida, atenció centrada en la persona.
- ✓ **Incorporar l'enfocament digital** en l'ecosistema formatiu.
- ✓ **Promoure comunitats virtuals** de pràctica entre professionals.
- ✓ **Assegurar l'accessibilitat tecnològica** en zones rurals.
- ✓ **Reconèixer el valor del treball** d'atenció directa en la malaltia d'Alzheimer.
- ✓ **Millorar les condicions laborals:** contractes estables, salaris dignes i carrera professional.
- ✓ **Integrar la formació contínua** com a dret laboral.
- ✓ **Incorporar mòduls sobre gestió emocional** i prevenció de la síndrome d'esgotament professional amb espais d'acompanyament emocional i supervisió professional.
- ✓ **Formar els professionals per orientar les famílies** en l'ús dels serveis socials i sanitaris.
- ✓ **Facilitar eines per millorar la comunicació** i l'acompanyament.

7 Innovacions metodològiques suggerides

- ✓ Utilitzar la **realitat virtual** o els simuladors per a la formació en contextos complexos.
- ✓ Aplicar **models de microaprenentatge** (càpsules de 5-10 minuts).
- ✓ Crear **continguts juntament amb persones cuidadores experimentades** i persones amb demència.
- ✓ **Fomentar l'aprenentatge horitzontal** i entre iguals.

8 Pròxims passos: cap a un nou pacte per les cures

La malaltia d'Alzheimer és una afecció social, no només neurològica. I la cura és una responsabilitat col·lectiva, no només individual. Avançar en la formació i dignificació del treball de cures és avançar cap a una societat més justa, empàtica i preparada per als desafiaments de l'envelliment. L'informe «Cuidar Millor» no només diagnostica una situació crítica, sinó que obre camins possibles per construir un sistema de cures més humà, professionalitzat i sostenible.

En el marc de la planificació de l'Àrea Social, s'han analitzat els resultats de l'informe per desenvolupar una **nova línia de capacitació professional a través del disseny d'itineraris formatius, microcredencials** (metodologia de microaprenentatge) i sessions específiques basades en els resultats de l'estudi efectuat, amb l'objectiu de **crear un ecosistema de col·laboracions per assolir l'objectiu i generar coneixement i bones pràctiques** en el context de la formació professional.

2025

Cuidar Millor

Anàlisi de les necessitats de formació
en el col·lectiu de professionals
de la cura de persones amb Alzheimer

INFORME EXECUTIU I PERSPECTIVES FUTURES

**fundació
pasqual
maragall**

Wellington, 30
08005 Barcelona
Tel. 93 316 09 90
info@fpmaragall.org

www.fpmaragall.org

